

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

पुराणेतिहास
शास्त्री : द्वितीय-सत्रार्द्धः

DSCC – 3

क्र.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	प्रजागरोपपर्वणः वैशिष्ट्यम् • धृतराष्ट्रस्य प्रजागरकारणम् • धृतराष्ट्रविदुरसंवादः। • पण्डितमूढयोः लक्षणानि • राजधर्मनिरूपणम् । • धर्माधर्मयोः स्वरूपं फलञ्च।	1	16-20
2	सुधन्वदत्तात्रेयप्रसङ्गः। • सुधन्वचरितम् • धर्मस्य अष्टौ मार्गाः। • दत्तात्रेयसाध्यसंवादः।	1	16-20
3	विदुरेण धृतराष्ट्रं प्रति नीतिनिरूपणम् • स्वर्गनरकयोः प्राप्तिकारणानि • सदाचारमहत्त्वम्। • उत्तमादिभेदेन पुरुषाणां कुलानाञ्च निरूपणम्।	1	16-20
4	विदुरनीतिः। • राष्ट्रस्य क्षयवृद्धिकारणानि • गुणवतां लक्षणानि। • मन्त्रभेदकारणानि तत्परिणामाश्च। • सन्तोषस्य महत्त्वम्।	1	16-20

निर्धारितः पाठ्यग्रन्थः

१. महाभारते उद्योगपर्वणि (33-40अध्यायाः), गीताप्रेस, गोरखपुरा

सहायकः सन्दर्भग्रन्थः

- * महाभारतसर्वस्वम्, प. कुबेरनाथ शुक्लः, सं.सं.वि.वि. वाराणसी।
- * विदुरनीतिः, संस्कृतटीका, चौ. संस्कृत सीरिज आफिस, वाराणसी।
- * विदुरनीति (भाषा टीका), गीताप्रेस, गोरखपुरा।
- * सम्पूर्ण विदुरनीति, डॉ. प्रीतिप्रथा गोयल, मीनर्भा पब्लिकेशन, जोधपुरा।
- * महाभारतकालीन समाज, सुखमयभट्टाचार्य, कलिकाता।

पुराणेतिहासविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. मखलेश कुमार

दिनांकः 17/09/2024

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

पुराणेतिहास
शास्त्री : द्वितीय-सत्रार्द्धः
DSCC - 4

क्र.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	मार्कण्डेयमहापुराणवैशिष्ट्यं स्वरूपञ्च। • मार्कण्डेयपुराणपरिचयः। • वर्ण्यविषयाः। • शक्त्युपासनामाहात्म्यम्।	1	16-20
2	भगवत्याः प्रथमचरितम्। • सुरथवैश्ययोः संवादः। • मधुकैटभप्रसङ्गः। • योगमायास्तुतिः।	1	16-20
3	भगवत्याः मध्यमचरितम्। • महिषासुरसैन्यवधः। • महिषासुरवधः। • शक्रादिकृता देवीस्तुतिः।	1	16-20
4	भगवत्याः उत्तरचरितम्। • धूम्रलोचनप्रसङ्गः। • चण्डमुण्डरक्तबीजशुम्भनिशुम्भादीनां वधः। • नारायणीस्तुतिः। • देव्याः वरप्रदानम्।	1	16-20

निर्धारितः पाठ्यग्रन्थः

मार्कण्डेयमहापुराणे (78-90 अध्यायाः), नाग प्रकाशन, दिल्ली।

सहायकः सन्दर्भग्रन्थः

- * सप्तशती सर्वस्वम्, नागपब्लिशर्स, जवाहर नगर, दिल्ली।
- * दुर्गासप्तशती (भाषाटीकासंवलित), गीताप्रेस, गोरखपुर।
- * दुर्गासप्तशती, पौराणिक तथा वैदिक अध्ययन एवं अनुसंधान संस्थान, नैमिषारण्य, सीतापुर।
- * दुर्गासप्तशती रहस्य, आचार्य गङ्गाराम शास्त्री, आदित्यप्रकाशन, भोपाल।
- * सप्तशती रहस्य, श्यामानन्द नाथ, शाक्तसम्मेलन, प्रयाग।

पुराणेतिहासविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. मखलेश कुमार

दिनांकः 17/09/2024

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

पुराणेतिहास
शास्त्री : द्वितीय-सत्रार्द्धः

DSCC – 5

क्र.	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	होरा
1	काव्यस्वरूपम्। • काव्यलक्षणम्। • पद्यलक्षणं तद्भेदाश्च। • गद्यलक्षणं तद्भेदाश्च। • महाकाव्यलक्षणम्।	1	16-20
2	नाटकस्वरूपविमर्शः। • रूपकलक्षणम्। • रूपकपञ्चसन्धिप्रकरणम्। • प्रस्तावनालक्षणम्। • काव्यस्येतिवृत्तम्।	1	16-20
3	रसस्वरूपविमर्शः। • रसाभिव्यक्तिकारणानि। • स्थायिभावाः। • नायकनायिकयोः भेदाः। • रसभेदाः। • विभावः तद्भेदाश्च।	1	16-20
4	अभिनयस्वरूपम्। • अभिनयभेदाः। • अर्थालङ्कारः। • काव्यरीतयः दोषाः गुणाश्च। • शब्दालङ्कारः। • उभयालङ्कारः।	1	16-20

निर्धारितः पाठ्यग्रन्थः

१. अग्निपुराणे (337 - 347 अध्यायाः), चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी।

पुराणेतिहासविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. मखलेश कुमार

दिनांकः 17/09/2024

हस्ताक्षरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

सहायकः सन्दर्भग्रन्थः

- * अग्निपुराणोक्तं काव्यालङ्कारशास्त्रम्, सं.सं.वि.वि. वाराणसी।
- * प्रमुखपुराणेषु काव्यशास्त्रीयतत्त्वसमीक्षा, राजस्थान-संस्कृत-साहित्य-सम्मेलनम्, जयपुरम्।
- * पुराणेषु काव्यत्वम्, डॉ. राजकुमार जोशी, राजस्थान संस्कृत साहित्य सम्मेलन, जयपुर।
- * अग्निपुराण का काव्यशास्त्रीय भाग, सत्यदेव चौधरी, नेशनल पब्लिशिंग हाउस, दिल्ली।

पुराणेतिहासविद्याशाखाप्रमुखः - प्रो. मखलेश कुमार

दिनांकः 17/09/2024

हस्ताक्षरम्